

A kissikátori körtemplom

2009 szeptember 11. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

A múlt héten a sok évszázada elpusztult Fejér megyei Kerekszenttamás körtemplomának maradványa volt látható e helyen. A dunántúli emlék id?beni és formai rokona a Borsod megyei Kissikátor község határában áll. Mindkét rotunda a XII. században épült helyben bányászott k?b?l, alaprajzuk egyszer? körgy?r?, majdnem azonos, kilencméteres küls? átmér?vel, egy méter 30 centiméteres falvastagsággal, a déli oldalon nyíló bejárattal. A kissikátori kerek templom is romba d?lt a török korban, ám kés?bbi sorsa szerencsésebben alakult, mint a Zámoly határában lév?é: 1764-ben újjáépítették.

Kissikátort és szomszéd településeit több ízben elsodorták az elmúlt száz év históriájának hullámai: a Hangony folyócska menti falvak egykor a történelmi Gömör vármegyéhez tartoztak, kés?bb Heves, Nógrád és Borsod hármas megyehatárán többször is változott hovatartozásuk.

Ma Ózd lakótelepei közül vezet ki az országút a városhoz tartozó Szentsimon és Hangony községeken keresztül Domaháza felé, majd egy kicsiny beköt?úton közelíthet? meg az alig négyszáz lelkes Kissikátor. Az aszályos nyáron is élénken csörgedez?, nádas-zsombékos Hangony-patak völgyét követ? útról messzir?l látható a temet?höz tartozó, pár esztendeje szépen restaurált kápolna. Zsindellyel fedett tetejét kicsiny, barokk hagymakupolás tornyocska díszíti. Egyszer? ajtónyílásán kívül csupán három, enyhén szegmensíves ablaka érdemel említést. Az épület különleges becsét fest?i összképének és a régészeti kutatás által tisztázott Árpád-kori eredetének köszönheti.

Az Alsó- és Fels?hangony községekb?l 1939-ben egyesített Hangony neve már III. Béla király (1172–1196) névtelen jegyz?jének krónikájában szerepel; az el?bbit 1327-ben Hangun, az utóbbit Hangunfew (azaz: -f?) alakban említi okirat, a Sajóba igyekv? Hangony vizének forráshelyeként megnevezve. Az együtt másfél ezer lakosú község történeti adatai többnyire Kissikátor múltjára is vonatkoznak, annál inkább, mert egy 1416-ban kelt oklevél szerint Domaházával közös települést alkottak. Domaháza határában 1368-ban alapították hangonyi nemesek, Lázár és Domonkos a pálos rendi kolostort, amelynek csekély nyomait a XIX. század végén még említette a Borovszky Samu szerkesztette megyemonográfia. 1436-ban a környék a f?rangú Szécsényi család birtoka volt. A török, majd a kuruc–labanc háborúk idején tönkrement és elnéptelenedett vidék XVIII. századi újraéledésekor a sikátori puszta telepesei a régi rotunda körfalára építették új kápolnájukat, ezáltal meg?rizve annak eredeti alakját.

Sorozatunk korábbi részeiben (2003. január 11.; január 18.) ismertettük az egymással szomszédos Süvete és Kisperlász körtemplomait. Az els? világháború után Magyarországtól kis híján száz százalékban elcsatolt Gömör vármegyének a trianoni határtól nem túl messzire fekv?, máig a magyar nyelvhatáron belül lév? községei közül a kisperlászi temet?ben látható Szent Anna-kápolna is a kissikátori – egyben a kerekszenttamási – román kori m?emlék közeli rokona.

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló